

КУНАХ Є.А.

*студентка спеціальності «Соціальна робота»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

СЕРГА Т.О.

*кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Соціальна робота»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І

Насильство в сім'ї є однією з найгостріших соціальних проблем сучасного суспільства, що негативно впливає на фізичне, психологічне та соціальне здоров'я її членів. Воно проявляється у різних формах: фізичному, психологічному, економічному та сексуальному насильстві. Складність боротьби з цим явищем полягає не лише в його прихованості та соціальному стигматизуванні постраждалих, але й у впливі соціальних, економічних та культурних факторів, що підтримують або виправдовують агресивну поведінку у сім'ї. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2] встановлює правові засади захисту постраждалих, визначає види насильства та механізми їх попередження, тим самим створюючи правове підґрунтя для ефективної соціальної профілактики.

Соціальна профілактика насильства в сім'ї базується на системі заходів, спрямованих на зменшення ризику його виникнення та повторення. Вона включає комплекс дій як на індивідуальному, так і на колективному рівні. До індивідуальної профілактики належать психологічне консультування, психокорекційна робота, навчання навичкам конструктивного вирішення конфліктів, розвиток емоційної саморегуляції та формування критичного мислення. Колективні профілактичні заходи передбачають освітні програми для родин,

інформаційно-просвітницьку діяльність у громадах, роботу з молоддю та залучення соціальних інститутів до формування культури ненасильства.

Особливу роль у соціальній профілактиці відіграє раннє виявлення потенційно небезпечних ситуацій. Соціальні працівники, психологи, педагоги та медичні працівники є ключовими фахівцями у цьому процесі. Вони здійснюють оцінку рівня ризику насильства, спостерігають за поведінкою дітей та дорослих, проводять соціальні та психологічні опитування, а також надають підтримку родинам у кризових ситуаціях. Таке комплексне спостереження дозволяє вчасно втрутитися, попередити загострення конфліктів і створити умови для безпечного функціонування сім'ї.

Соціальна профілактика передбачає також створення мережі підтримки постраждалих. До неї входять кризові центри, гарячі лінії, групи підтримки та програми психологічної реабілітації. Ці інституції виконують не лише функцію допомоги у разі настання насильства, а й активно впливають на зниження рівня ризику його виникнення, надаючи інформацію, ресурси та безпечні умови для обговорення проблем [3]. Особливої уваги потребує взаємодія державних і недержавних інституцій. Ефективна соціальна профілактика насильства в сім'ї можлива лише за умови комплексного підходу, коли держава забезпечує законодавчу підтримку та фінансування профілактичних програм, а громадські організації надають практичну допомогу та підтримку родинам. Громадські інституції та громадянське суспільство відіграють вирішальну роль у запобіганні та протидії насильству [1, с. 184].

Підсумовуючи, соціальна профілактика насильства в сім'ї є технологією, що інтегрує в собі різні методи та підходи: психологічну підтримку, соціальне супроводження, просвітницьку діяльність, взаємодію з державними та громадськими структурами. Вона спрямована не лише на усунення наслідків насильства, а й на попередження його виникнення, формування культури ненасильства та створення безпечного середовища для всіх членів родини.

Список використаних джерел

1. Веселов М. Ю., Пилипів Р. М. Роль громадського контролю у запобіганні та протидії домашньому насильству. *Аналітично-порівняльне правознавство : електронне наукове видання Ужгородського національного університету. Розділ V. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.* 2022. № 2. С. 182-187. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ab1006a1-3d29-4caf-972c-10cabf430fd5/content> (дата звернення: 23.09.2025).

VI ВСЕУКРАЇНЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 2018 р. № 2229-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 25.09.2025).
3. Запобігання та протидія насильству. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України : веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/about/klyuchovi-napryamy/zapobihannya-ta-protydiya-nasylstvu> (дата звернення: 29.09.2025).